

פני מחוללי העלילה: שלושה אנשי הצוות ליד בוכטה של חבל ההתקשרות

לאנשים נשואים, אבות לילדים, בעלי משפחות שעול הפרנסה מעיק עליהם. כולם רצו לחזור הביתה.

זה היה בצהריים, בדרך לחיפה. ברמקול נשמעה השריקה הצורמנית הבאה לבשר על הודעה קרובה. מיד לאחריה נשמעה קריאה בנימת שמוחה: "כל אנשי האניה יעברו לדום" את רעהו. "שיחרורו שיחרורו" צעקו כולם במקלה כאילו לא עגנו מזה שנים מספר בחוף. מאורע מיוחד. כולם עברו לדום. האניה השמיעה צעירה ארוכה.

הרמקול המשיך לרעום: "כל אנשי האניה הקשב. כאן המפקד. אני מקריא עכשיו מברק שקיבלתי ממפקד השייטת. שחרור מידי של כל אנשי המילואים יבוצע מיד עם חזרתכם לבסיס." עוד שריקה. ההודעה נסתתמה.

רגע אחד עמדו האנשים, כלא מאמינים למשמע אוניהם. כעבור דקה הסכה האניה לאנית מטורפים. מכל פינותיה בקעו צעקות ויללות. אנשים נפלו זה על צוואר זה, גישקו איש את רעהו. "שיחרורו שיחרורו" צעקו כולם במקלה כאילו לא עגנו מזה שנים מספר בחוף. לשוא צעק הבוסן שיחזרו לעבודה. מפניות סתר הוציאו המלחים בקבוקי משקה, החליטו לגימנות תוך קריאות חדוה. כולם החלו לפשפש בחפציהם, להתכונן להחזרת הציוד ולחזרה הביתה לחיים האזרחיים. כי המלחמה נגמרה.

אמנם, היא נגמרה עבור עכברי היבשה וטייסי הקרב. אך בשביל אנשי מבטח היא רק התחילה. הם עצמם לא ידעו זאת עדיין, שעה שמיהרו צמוגה, אל נמל הבית. הם החלו להביץ שמשוהו לא בסדר רק כאשר נקשרה אחי מבטח אל רציסה, בנמל חיפה.

***

שתי צפירות, כנהוג

אח"י ק. 28 מבטח השליכה עוגן בחיפה. מיד נוצרה סביבה תכונה מזוהה. האנשים הרגישו שמשוהו לא בסדר. קודם כל האפסנאות לא הודיעה על החזרת ציוד. תחת זאת ערו עליה אנשים חודשים, נדחקו לאולמות ותהלים, עד שקנו לעצמם מקומות משכן. קציני סעד יבשתיים התרוצצו על האניה.

בזה אחר זה עברו כל אנשי האניה ראיונות אישיים, בהם בורר מצבם המשפחתי. אלה שמצבם היה חמור, ונבדק בקפדנות על-ידי קציני הסעד, שוחררו ונשלחו לבתיהם. רתכים ואנשי מספנה אחרים עלו על האניה, החלו לתקן סגמים וליקויים, להתקין מאווררים. שיירות של מכונות עמוסות ציוד, נצמדו אל האניה, העמיסו עליה את מטענן. חופשות כמעט שלא ניתנו לאנשי הצוות.

באזירה מתוחה מעין זו, סרחו שמועות לאין ספור. לא היה כל ביסוס לשמועות, אבל ההרגשה היתה: שטים לאילת. זאת היתה הרגשה איומה. בראש טרטה ההכרה שעומדים להסליג למסעות לאות מסוכן, שימשך חודשים של פרייה מהבית, שעה שכל היילי המילואים חוזרים לבתיהם. איש לא קיבל את השמועות בלב קל. כולם קיוו שברגע האחרון עוד ישתנה משהו. המפקד, שרצה לתקן את מה שקלקלו השמועות מבחינה בטחונית, אסף את רבי הסמלים והודיע להם: מסע לאילת הוא דמיוני בלבד.

רבי הסמלים מסרו לסיקוריהם את מה שאמר המפקד. אבל כולם כבר ידעו את האמת. חלק ידעו אף את מועד ההפלגה. כל איש מאנשי הצוות קיבל חופשת סרידה של 24 שעות. משחזרו לאניה, הפליגה מבטח לגיסי אחרון של המכונות.

לבסוף בא היום הגדול. הכל היה מוכן להפלגה. האניה עמדה לזוז: אולם היא לא זזה. "טוראי מורחי, טוראי מורחי, עליה מיד לכבשו" צעק הריס"ר ברמקול. טוראי מורחי לא הוסיע. הוא היה אלחוטן באניה ורצה בכל מאודו להפליג למסע הגדול. אולם מהתוף הגיעה פקודה שיחזרו עבורו. כששמע זאת מורחי, הסתתר בתוך אחת המיטות העליונות באולם המלחים. רק אחרי שבע דקות של חיטושים מצאו אותו. הוא גיסה עוד לבקש ראיון אישי עם המפקד, לשוא.

כשדמעות בעיניו, עמד דוד מורחי על רציף הנמל, ניסוף בידו לחבריו על גבי מבטח, עליה התנוסס נס השירות הפעיל על התורן האחורי. האניה האפורה אספה את חבלי ההתקשרות והחליקה לעבר שער הנמל, כשהיא צופרת שתי צפירות, כנהוג.

על אנית ענק שעומדים להביאה מחוץ לארץ. שמועות אלו נראו לאנשי הצי של אז כחלום פנטסטי. בחורי האוכל, במקחות, על הגשר — בכל מקום בו שהו שני אנשים או יותר הידהדה השאלה התומה בת שש האותיות: סריגטה?

אולם אם העז משהו להעלות על דל שפתיו סברה כי עומדים להביא פריגטה, נחשב ללקוי בשכלו. פריגטה נדממה למשהו שיש לציים גדולים מאוד, בתשטן שתבוא אל ישראל רק אורי שיתגשמו חזונות פעוטים יותר, כחזון ביאת המשיח.

ב־11 לינואר 1949 נשברה הסקרנות הכללית, שעה שתבורת בחורים מהודרים, לבושים בסמוקינגים מבהיקים, צוארונים נוקשים וצייליגורים, עלתה על כשב נגבה ופסטה בקבינות המהודרות ביותר. 40 הנוסעים המהודרים הגשימו חרמו של כל ימאי, לנוסע בתנאים של נוסעים מכובדים.

כעבור שבועיים, כשעגנה נגבה בנמל מרסייל, הצטופפו ארבעים הבחורים על סיפונה, שתקו שחיקה מרה. עיניהם נתלו בכלי שאותו יצטרכו לסחוב ארצה. האניה היתה אשפת ברזל מטלביג — סמרטוט שיצא מכלל שימוש. ברטינה גדולה ניגשו לעבודה.

בתחילת חודש מרץ, הגיעה האניה ששמה הקודם היה סטרטוס לחיפה, בשירה גדולה. ליד האי כרתים פגשה סטרטוס את ק. 20 וק. 18. צוותות האניות צבאו על הסיפונים, וקריאות ההתפעלות ושריקות התמהוץ לא פסקו. איש לא חייך כשהעירו בכובד ראש: "איזו אניה ענקית!" או "עכשיו נשים את המצרים בכיס הקטן..."

מקרה מעניין אחר, שגרם הנאה לא קטנה לצוות סטרטוס, היו קריאות האיתות של ק. 20 וק. 18, בדרך לארץ, להאיש את מהירותה, כיוון שאינן יכולות להשיגה.

היה זה מעמד היסטורי. סטרטוס, נושאת דגל הונדורס, חצתה את הגלים, מימינה ומשמאלה ליה אותה שתי אניות, ומאנית הדגל ק. 18, הועבר אליה דגל עברי, באמצעות חבל. דגל הונדורס הורד מעל ההורן ובמקומו עלה, בחוסר סבלנות ניכר, דגל מדינת ישראל, מלחה בצפירות ארוכות של האניות. בנמל חיפה חשו מאות ואלפים לראות את הפלא החדש, האניה המדומה שהפכה למציאות ממשית.

במשך חצי שנה עמדה ק. 28 מבטח בנמל, לשם תיקונים וסידורים. בינתיים החלו מחזירים לצאת הפרטיזני רוח צבאית. חוקקו דרגות והעלו צאת מוגבר מקורסים. מגליון המשמעת של איש צוות אחד אפשר לנמוד על הרוח הכללית באותם הימים. כך, למשל, רשום בגליון המשמעת של ח.א.: "כתב מכתב בזמן שמירה, זרק ושבר ססל בזמן האוכל, זרק חיצים על דלת הקבינה, הלך לשמוע חדשות ברדיו בזמן משמרת, הגיש בקשה לראיון ולא בא."

במשך שנות ליומה בצי הישראלי, נפלו בחלקה של ק. 28 מבצעים מכובדים. באניה זו גערך הייל הראשון של דוד בן-גוריון ואליעזר קפלן סביב קפריסין. מבצע מעשי יותר היה הוצאת שלד אלסנינה מחוף תל-אביב והטבעתו במים. ק. 28 היתה בין האניות הראשונות שחשו קצרות נפגעי הרעש ביוזן; ילד יוני שגולד או באניה נקרא בשם מבטוס. מבטח היתה גם האניה שהעלתה את עצמות הברון רוטשילד לארץ. בין מפקדיה בתקופות שונות נימנו אלוף מרדכי לימון, ואלוף משנה מיימון דוד. ויזום שואלים בליגלוג: "מה זאת פריגטה?"

***

המלחמה שלא נגמרה

המלחמה נגמרה, המלחמה נגמרה! צהלו סיפונאים על הסיפון. על הגשר חייך קצין משמרת לקצין שני, שבא להחליטו. בחדר המכונות, ברעש מחריש אוזניים, לחצו מסיקים מטויחים את ידיהם של המשמנים המזוהמים. יותר משהיתה זו שמחת הנצחון, היתה זו שמחת החזרה הביתה.

מבטח סיימה את תפקידיה המבצעיים במבצע קדש. המבצע הסתיים מבלי שתותחי מבטח יירו גם יריה אחת, מבלי שאנשיה יטעמו את טעמו של קרב ממש. הפקודה היתה לחזור לבסיס ואיש לא שמח על כך יותר מאשר אנשי צוות מבטח.

כי צוות אנית חיל הים מבטח לא היה בעל ממוצע שנות נמוך. רובם הפכו במשך השנים